

INGLIZ TILI DARSLARIDA O'QISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRUVCHI METODLARNING AHAMIYATI

Jabborova Dilafruz Sharofovna

Zarmed universiteti o'qituvchisi

Jo'rayeva Feruzabonu Yorqin qizi

Zarmed universiteti 3- bosqich talabasi

E-mail: dilafruzjabborova12345@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish metodlarining ahamiyati tahlil qilinadi. Ingliz tilini o'rganishda o'qish ko'nikmalari nafaqat so'z boyligini kengaytirish, balki grammatik bilimlarni mustahkamlash va matnni tahlil qilish qobiliyatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotda o'qish jarayonining samaradorligini oshirishga qaratilgan zamonaviy metodlar, xususan, kontekstga asoslangan o'qish, skimming va scanning texnikalari, interaktiv o'qish hamda differensial yondashuv kabi usullar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada ushbu metodlarning o'quvchilarning o'zlashtirish darajasiga, ularning fikrlash qobiliyatiga va mustaqil ta'lim olish ko'nikmalariga ta'siri o'rganiladi. Tadqiqot natijalari ingliz tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash samaradorligini tasdiqlaydi va ularni amaliyotga joriy etish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, o'qish ko'nikmalari, zamonaviy ta'lim metodlari, kontekstga asoslangan o'qish, interaktiv o'qish, differensial yondashuv, skimming, scanning, mustaqil ta'lim, pedagogik texnologiyalar.

Ingliz tilini o'rganishda o'qish ko'nikmalari o'quvchilarning til o'zlashtirish jarayonida muhim o'rin tutadi. O'qish nafaqat so'z boyligini oshirish, balki tilni to'liq tushunish va amaliy qo'llanilishida o'quvchilarga yordam beradigan asosiy ko'nikmadir. O'qish ko'nikmalarini rivojlantirish, o'quvchilarga grammatika, leksika, va matnni tahlil qilish kabi ko'nikmalarni o'zlashtirishda yordam beradi. Ingliz tili darslarida o'qish ko'nikmalarini rivojlantiruvchi metodlarni qo'llash, o'quvchilarga yanada samarali o'rganish imkoniyatlarini yaratadi va ular tilni yanada mustahkam o'zlashtiradilar. Ushbu maqolada ingliz tili darslarida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan asosiy metodlar, ularning afzalliklari va amaliyotdagi qo'llanilishi haqida batafsil tahlil qilinadi. Ingliz tilini o'rganishda o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning o'ziga xos ahamiyati mavjud. O'qish, nafaqat tilni o'zlashtirishning samarali usulidir, balki o'quvchilarga quyidagi ko'nikmalarni o'rgatish uchun zarurdir:

Grammatika va leksikani o'rganish: O'qish jarayonida o'quvchilar yangi so'zlar va grammatik strukturalarni o'rganadilar. Bu so'zlar va iboralar matn kontekstida aniqroq tushuniladi va o'quvchiga yangi tilda fikr yuritishga yordam beradi.

Matnni tahlil qilish va tushunish: O'qish, o'quvchiga matnni to'g'ri tushunish, uni tahlil qilish va matnning asosiy fikrini aniqlashda yordam beradi. O'quvchilar matnlarni o'qish orqali nafaqat tilni o'rganadilar, balki madaniyat va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini ham rivojlantiradilar.

Tengdosh til ko'nikmalarini o'rganish: O'qish jarayonida o'quvchilar boshqa tillarga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularni yangi tilga o'rganishga rag'batlantirishadi. Ingliz tilini o'rganish

jarayonida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish, o'quvchiga tilni mukammal o'zlashtirishda yordam beradi va ularni aniq ifodalash, fikrlarini ifoda etish va tilni samarali qo'llashga o'rgatadi.

Ingliz tili darslarida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda quyidagi metodlar qo'llaniladi;

1. Kontekstga Asoslangan O'qish (Contextualized Reading). Kontekstga asoslangan o'qish metodida o'quvchilar matnni faqat uning so'z ma'nosini o'rganish uchun emas, balki uni umumiy kontekstda tushunish uchun o'qishadi. Bu metodda o'quvchilarga matnning umumiy mazmunini tushunishga, so'zlar va iboralarining kontekstdagi ma'nolarini aniqlashga yordam beriladi. Misol uchun, o'quvchilarga matnni o'qib, keyinchalik unga tegishli savollarga javob berish va matndagi asosiy g'oyalarni ajratish vazifasi topshiriladi. Bu metod o'quvchilarning tanqidiy fikrlash va mantiqiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

2. Skimming va Scanning Texnikalari. Skimming va scanning metodlari o'qish jarayonini tezlashtirish va samarali qilish uchun qo'llaniladi. Skimming metodi matnni umumiy mazmunini tezda tushunishga yordam beradi. Bu metodda o'quvchilar matnni tez o'qib, asosiy g'oya yoki mazmunni aniqlashga harakat qiladilar. Scanning metodi esa aniq ma'lumotni izlash uchun qo'llaniladi, masalan, matndan belgilangan so'z yoki raqamlarni topish. Bu metodlar o'quvchilarga vaqtni tejash va ma'lum ma'lumotni tezda topish imkonini beradi.

3. Interaktiv O'qish Metodi. Interaktiv o'qish metodida o'quvchilar dars davomida o'qish jarayoniga faol ishtirok etadilar. Bu metodda o'quvchilarga matnni o'qish, uning mazmunini tushunish, fikrlarini ifoda etish va bir-birlari bilan muhokama qilish vazifalari beriladi. Bu usul o'quvchilarning o'qish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning tilga bo'lgan ishtiyoqi ortadi, chunki ular o'qish jarayonida bir-biri bilan fikr almashishadi.

4. Differensial O'qish (Differentiated Reading). Differensial o'qish metodida o'quvchilarning bilim darajasi va qiziqishlari hisobga olinadi. Bu metodda o'quvchilarga turli darajadagi va turli mavzudagi matnlar taqdim etiladi. Har bir o'quvchi o'ziga mos materiallar bilan ishlaydi, bu esa o'qishning samaradorligini oshiradi. O'quvchilar o'z darajasiga mos matnlarni o'qib, o'z bilimlarini mustahkamlaydilar.

5. Tahlilga Yondashuv (Analytical Approach). Bu metodda o'quvchilarga matnni batafsil tahlil qilish va uning tuzilishini o'rganish topshiriladi. O'quvchilar matnning asosiy qismlarini ajratib, har bir bo'limni alohida tahlil qilishadi. Bunday tahlil orqali o'quvchilar nafaqat matnni to'liq tushunadilar, balki uning tuzilishini va xususiyatlarini ham o'rganadilar.

Xulosa. Ingliz tili darslarida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish o'quvchilarning tilni to'liq va samarali o'zlashtirishlariga yordam beradi. O'qish metodlarini amaliyotda qo'llash, o'quvchilarga matnlarni to'liq tushunishga va tahlil qilishga imkon yaratadi. Skimming, scanning, kontekstga asoslangan o'qish, interaktiv yondashuv va texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlaydilar. O'qish ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari ingliz tili o'rgatishda samarali vosita bo'lib, o'quvchilarning til o'rganish jarayonini yanada qulay va muvaffaqiyatli qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Anderson, N. J. (2008). *Metacognitive Reading Strategies in L2 Reading Comprehension: A Critical Review*. Modern Language Journal, 92(4), 1–22.
2. Grabe, W. (2009). *Reading in a Second Language: Moving from Theory to Practice*. Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching* (4th ed.). Longman.
4. JABBOROVA D. S., qizi JURAYEVA S. J. THEORETICAL ASPECTS OF THE DEVELOPING LANGUAGE SKILLS //E-Conference Globe. – 2021. – C. 256-260.
5. Sharofovna J. D. NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES //MODERN SCIENTIFIC CHALLENGES AND TRENDS. – 2021. – C. 109.